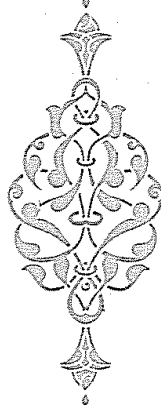

• ilmi dergi diyânet

Huzurevinin Dindeki Yeri
Kerim Buladı

Ceza İnfaz Kurumlarında Din Eğitimi
Abdullah Demir

Hanefî ve Şâfiî Mezheplerinde Vitr Namazı
Büşra Yüzüğüldü

İslamî Kaynaklar Işığında Rüya Konusuna Kelamî Bir Bakış
Selim Özarlan

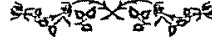
Hz. Peygamber'in Tarihi Olaylarla İlgili Dualarından Örnekler
Ali Aksu

Peygamber Efendimizin Evliliklerinin Sebep ve Hikmetleri
Mehmet Soysaldı

HZ. PEYGAMBER'İN TARİHİ OLAYLARLA İLGİLİ DUALARINDAN ÖRNEKLER

Ali AKSU*

Özet:

Hiz. Peygamber, barışta ve savaşta Allah'a karşı kulluk vazifesi olan duayı yerine getirmiştir. İnsanların hidayete ulaşmaları için Allah'a yalvarmıştır. Hiz. Peygamber, kesinlikle şahsî bir olay için beddua etmemiştir. Bunun nedeni, İslam'ın bağışlamaya daha çok önem vermesidir. Rahmet peygamberi olan ve ahlakını Kur'an'dan alan Hiz. Muhammed mümkün mertebe beddua etmemeye özellikle şahsî için özen göstermiştir. Hiz. Peygamber'in genellikle İslamiyet'e direnenlere beddua etmek yerine, onların hidayete ermeleri için dua ettiğini söyleyebiliriz. Özellikle Taif'te karşılaştığı çirkin saldırı karşısında yaptığı dua, bunun en güzel örneğidir. Ancak Allah Resulü, ashabına yapılan zulüm ve ihanete de duyarsız kalmamış, bu nedenle zaman zaman az da olsa beddua etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hiz. Peygamber, Dua, Beddua.

Examples of Prophet Muhammad Prayer's Which Related to Historical Issues

Abstract:

In the peace and war Prophet Muhammad fulfilled prayer which it is his duty to God. He had prayed to God for human to convert Islam. Prophet Muhammad never didn't damn for a personal event. Reason of this is Islam. Because Islam gives any more important to this. Prophet Muhammad who is mercy prophet and he takes his morality from Holy Qur'an, possibly took care to not do damn, particularly for his personal. He generally didn't damn to people who didn't accept Islam as a religion, on the contrary he prayed to people for accept Islam. Specially, his prayer which he prayed in al-Ta'if, is the best examples for this. But Messenger of God, didn't insensible to cruelty and betrayal which have done against to his companions of the Prophet Muhammad.

Key Words: Prophet Muhammad, Prayer, Damn.

* Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

I. Giriş:

Dua kelimesi, “çağırarak, seslenmek, istemek, yardım talep etmek” anlamlarına gelmektedir. İstilahta ise, “insanla Allah arasında bir haberleşme ya da iletişim” olarak tanımlanabilir.¹ Hz. Peygamber’in yapmış olduğu duaları oldukça çoktur. Bizim bu makalede hepsine yer vermemiz mümkün değildir. Zaten konuyla ilgili pek çok müstakil çalışmalar yapılmıştır.² Bu yüzden biz bu çalışmamızda Hz. Peygamber’in siyâsî olaylar karşısında yapmış olduğu dua ve beddualardan bir kısmına yer vereceğimizi belirtmeliyiz.

Duanın biçimi konusunda klasik kaynaklarımız bir takım şekillerden bahsetmektedirler.³ Duanın etkili oluşunda şaşanın ve törenin hiç bir değeri olmadığı gibi, duanın kabul edilebilmesi için, üstün fesahate sahip olmaya da gerek yoktur. Çünkü duanın değeri, yöneldiği faydayla ölçülür. Bu nedenle, hamd, övgü ve dileklerimiz içeren en sade kelimeler, en büyük dua, yalvarma ve dilemeler gibi, yaratıcının yanında var olduğu şekliyle kabul görür.

Dua, durumunu arz etme ve isteklerini sıralamanın çok üstünde, yücelere varan bir şeydir. İnsan, duayla her şeyin yaratıcısı ve sahibi olan Allah’ı sevdiğini, nimetlerine şükrettiğini ve iradesi doğrultusunda her zaman hareket etmeye hazır olduğunu gösterir.

Genel olarak söylemek gerekirse duanın tüm etki ve ürünlerinden yoksun kaldığımız da bir gerçektir. Bu yoksulluğun da bizce iki önemli nedeni gözükmektedir: Bunlardan birincisi, duayı çok seyrek yapıyor olmamızdır. İkincisi ise, duanın bugün etkisiz oluşudur. Bunun sebebi de, çoğunlukla duanın temeli olan aşk, iman ve samimiyetten uzak, kuru bir dua yapmamızdır. Bu nedenle duanın açığa çıkan, ya da gözle görülebilecek somut etkileri bize ulaşmamaktadır.

Bu nedenledir ki, bugün çoğu insanlar duayı sorumluluktan kaçmak, işsizlik, tembellik, tehlikelerden uzak kalmak amacıyla yapıldığını sanmaktadır. Bir başka deyişle bu anlayışa sahip olanlara göre dua, bireyin kendi çabası ve çalışmasıyla elde edebileceği şeyleri tembellikten ötürü Allah’tan istemesidir. Bu düşüncenin temelinde şu gerçek yatmaktadır: Bir kısım insanlar, günümüzde olduğu gibi geçmişte de

1 Hayati Hökekleli, *Din Psikolojisi*, Ankara 1993, s. 212.

2 Dua hakkında geniş bilgi için bkz. Alex Carrel, *Dua*, çev., Nahid Tendar, İstanbul 1947 ; Ali Şeriatî, *Dua*, çev., Kerim Güney, İstanbul 1983 ; Osman Cilacı, “Dua”, DİA, İstanbul 1994, IX, 529; Hökekleli, *Age.*, s. 211-232.

3 Cilacı, *agm.*, IX, 529.

hayatlarından ümitsizleştirilmiş, aciz bırakılmış, kendilerini zayıf görmüş, isteklerini ele geçirme konusunda yetersiz saymışlardır. Çoğunlukla duanın bu tür algılanışıyla yetişmişler ve inanmışlar ki, dua, insanın yetersizliği ve zayıflığı karşılayışı ve sorumluluktan kaçışıdır. Hâlbuki İslam'a göre durum, bunun tam tersidir. Dua, çaba ve mücadelenin sonucunda başarıya ulaşmak için yapılan bir vasıta. Hz. Peygamber askerî, ekonomik, politik, toplumsal ve bilimsel ön hazırlıkları yaptıktan sonra Allah'a yönelerek dua etmiştir. Yoksa herhangi bir hazırlık yapmadan sadece dua ile yetinmemiştir. Kesinlikle Hz. Peygamber “Allah'ım, biz ihanet etsek de, yükün ağırlığından kaçsak da, düşmana teslim olsak da, düşman bizden çok üstün durumda olsa da, biz düşmana karşı zaferin hakkını vermesek, ona layık olmasak da, sen kerem ve lütfun ile bizi muzaffer kıl!” şeklinde dua etmemiştir. Hz. Peygamber, hazırlıksız dua etmediği gibi, hazırlıktan sonra da duayı kesinlikle ihmal etmemiştir.

Allah, kullarının kendisine dua etmesini bir kulluk vazifesi olarak görmektedir. Her zaman Rabbine muhtaç olan kula düşen, dua etmek, yalvarmak, istemektir. Rabbe yaraşan da kabul ve icabettir. Bir başka deyişle dua, sınırlı, sonlu ve aciz olan varlığın sınırsız ve sonsuz kudret sahibi ile kurduğu bir köprüdür. Dolayısıyla insan, tarihin hiçbir döneminde duadan uzak kalmamıştır.⁴ Gittikçe dünyevîleşen dünyamızda bazı toplumlar çareyi tekrar öze dönüşte yani Allah'a yakarıştta bulmaktadır. Sosyal ve psikolojik sorunların çözümünde duanın göz ardı edilemeyeceği gerçeği bir kez daha vurgulanmaktadır.⁵ Yapılan bir araştırmada İngiltere'de yaşayanların %40'ının, Amerika'da yaşayanların ise %60'ının günlük dua ettiği belirtilmektedir.⁶

Psikolojik açıdan dua, “zihnin maddî olmayan âleme doğru çekilmesi, bazen her şeyin değişmez ve üstün prensibinin huşû içinde bir teması, ruhun Allah'a doğru yükselişi, hayat denilen mücizeyi yaratan varlığa karşı aşk ve tapınma ifadesi; her şeyi yaratan, en üstün kemal, kudret, kuvvet ve güzellik kaynağı, herkesin kurtarıcısı ve hâmisi olan görülmez varlıkla ilişkiye geçmek için yapılan bir gayrettir”.⁷ Bu yüzden Allah, biz insanlardan her zaman her yerde dua etmemizi istemektedir. Şimdi bu konu ile ilgili ayetlerden bir kaçının mealini burada verelim:

“Kullarım sana benden sorarlarsa, muhakkak ben onlara yakınım. Bana dua ettiğinde dua edenin duasına icabet ederim...⁸”. “Rabbimize gönülden ve gizlice yalva-

4 Cilacı, agm., IX, 529.

5 Duanın psikolojik etkileri hakkında detaylı bilgi için bkz., Hökelekli, age., s. 227-232.

6 Bu konuda detaylı bilgi için bkz., Michael Argyle, *İbadet ve Dua*, çev., Mustafa Koç, Uludağ Üniv. Sos. Bilim. Enst. Dergisi., Uludağ 2006, sayı: 21, s., 329-338.

7 Carel, s. 6.

8 Bakara, 2/186.

rın. Doğrusu O, aşırı gidenleri sevmez. Düzeltilmişken yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Allah'a korkarak ve umutla yalvarın. Doğrusu Allah'ın rahmeti iyi davrananlara yakındır".⁹ "Rabbi'ni gönülden ve korkarak içinden hafif bir sesle sabah akşam an, gafillerden olma. Doğrusu Rabbi'nin katında olanlar, O'na kulluk etmekten büyüklenecekler. O'nu tenzih ederler ve yalnız O'na secde ederler".¹⁰ "Gerçek dua ve ibadet ancak O'nadır. O'ndan başka çağırdıkları putlar kendilerine hiç bir cevap vermezler. Durumları, suyun ağzına gelmesi için avuçlarını O'na açmış bekleyen adamın durumu gibidir. Hiç bir zaman suya kavuşamaz. İşte kâfirlerin yalvarışı da böyle boşunadır".¹¹ "Sabah akşam Rablerinin rızasını dileyerek O'na yalvaranlarla beraber sen de sabret. Dünya hayatının güzelliklerini isteyerek gözlerini o kimselerden ayırma. Bizi anmasını kendisine unutturduğumuz ve işinde aşırı giderek hevesine uyan kimseye uyma".¹² "Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibadeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak cehenneme gireceklerdir".¹³

Hız. Peygamber de hadislerde insanları Allah'a her zaman ve her yerde dua etmeye çağırmış ve bunu bizzat kendisi hayatı boyunca uygulamıştır. Resulullah'ın dualarına baktığımızda dualarının özlü ve kapsamlı, aynı zamanda çoğunlukla sosyal ve ahlâkî içerikli olduğunu görürüz.¹⁴

Hız. Peygamber'in Dualarından Bazıları

Bu çalışmamızda kronolojik olsun diye önce Resulullah'ın Mekke'de, ardından da Medine'de yaptığı dualardan örnekler verip, duaları arasındaki benzer ve farklılıkları ortaya koymaya çalışacağız. Amacımız Hız. Peygamber'in yaptığı duaların tamamını burada vermek değildir. Şimdi Allah Resulünün Mekke döneminde yaptığı dualardan örnekler verelim:

I- Hız. Peygamber'in Mekke Dönemindeyken Yaptığı Dualardan Örnekler

A- Hız. Peygamber'in Şahıs veya Kabilelerin İslam'ı Kabul Etmeleri İçin Yaptığı Dua

Bilindiği üzere Arap toplumu kabile toplumu idi. Dolayısıyla kabile anlayışı ve

9 A'raf, 7/55-56.

10 A'raf, 7/205-206.

11 Ra'd, 13/14.

12 Kehf, 18/28.

13 Mü'min, 40/60. Kur'an'daki dua âyetleri için bkz., Yunus 10/12; el-İsrâ' 17/11; er-Rûm 30/31; Lokman 31/32; Fussilet 41/49; ez-Zümer 39/8; en-Nisâ 4/103; el-Mü'min 40/60; el-Bakara 2/152, 186; eş-Şuarâ 26/213; el-Kasas 28/88; el-A'raf 7/194, 195; el-Hac 22/12, 13.

14 Hız. Peygamber'in dua hakkındaki hadisleri konusunda geniş bilgi için bkz. Ahmed Davudoğlu, *Sahih-i Müslim Tercemesi ve Şerhi*, İstanbul 1980, XI, 5-85; M. Yusuf Kandehevî, *Hayatü's-Sahabe*, çev., Ahmet Mevlânî, İstanbul 1980, IV, 40-191.

kabilecilik Araplarda oldukça önemli idi. Allah Resulü bir kabileyi kazanabilmenin yolunun bazen söz konusu kabilenin lideri veya liderlerinden geçtiğini biliyordu. Çünkü cahiliye döneminde kabile liderinin kabilesi üzerinde büyük bir etkisi bulunmaktaydı. Bu durum zaman zaman Hz. Peygamber ve sonraki dönemlerde de kendini göstermiştir. Örneğin Medine'de İslamiyet'in kabulünde Evs ve Hazrecin liderlerinin önce müslüman olmaları sonucu neredeyse bu kabilelerin tamamı müslüman olmuştur. Keza Ümeyye oğullarının lideri Ebû Süfyan'ın geç müslüman olması nedeniyle de söz konusu kabile İslam ile öncelikle tanışma şerefine ulaşamamıştır. Kısacası Araplarda kabile liderinin toplum üzerinde büyük bir etkisi ve rolü bulunmaktaydı. Bu nedendir ki Resulullah yaptığı dualarda bu durumu göz önünde bulundurmıştır.

Hz. Peygamber Mekke dönemindeyken bazen belirli şahıslar bazen de İslam'a hizmet etmeleri ile dinin daha gelişeceğini, güçleneceğini düşündüğü ve İslam'a karşı Mekkeliler gibi düşmanlık beslememiş kabilelerin müslüman olması için dua etmiştir. Bazen sıkıntı ve zor anlarda kaldığında Allah'a yalvarmıştır. Şimdi onlardan tespit edebildiğimiz kadarıyla bazılarını vermeye çalışalım:

1- Hz. Peygamber'in Ömer b. el-Hattâb veya Amr b. Hişam'ın (Ebû Cehil) İslam'ı Kabul Etmesi için Yaptığı Dua

Hz. Peygamber, İslam'ın yayılmasına yardımcı olur düşüncesiyle bazı nüfuzlu kişilerin müslüman olup hidayete ermeleri için Allah'a dua etmiştir. İşte onun, hidayete ermelerini istediği şahıslardan biri Ebû Cehil, diğeri de Ömer b. el-Hattâb idi.

Davetin ilk günlerinde müslümanlar inançları nedeniyle işkence ve eziyetlerle karşı karşıya kaldığı bir dönemde Resulullah, iki güçlü şahsiyetten ya Ömer b. el-Hattâb'ın ya da Amr b. Hişam'ın (Ebû Cehil) müslüman olmasını Allah'tan niyaz etmiştir. İlk müslümanlardan olan Habbâb b. Eret, Resulullah'ın, İslâmiyet'i Ebû Cehil veya Ömer ile kuvvetlendirmesi için dua ettiğini bizzat duyduğunu belirtmektedir.¹⁵ Resulullah bunun için şöyle dua etmiştir:

“Ya Rabbi! İslam'ı Ömer b. el-Hattab ile ya da Ebû'l-Hakem b. Hişam ile aziz kıl, kuvvetlendir”.¹⁶

Hz. Ömer'in yeğeni ve kız kardeşi bu duanın Ömer için makbul olmasını umduk-

15 Mehmet Ali Kapar, “Ebû Cehil”, DİA, İstanbul 1994, X, 117; Mustafa Fayda, “Ömer”, DİA., İstanbul 2007, XXXIV, 44.

16 İbn Kudâme, *et-Tebyîn fi Ensâbi'l-Kureşiyîn*, thk., Muhammed Nayif, Beyrut 1988, s. 403.

larını belirtiyorlardı.¹⁷ Resulullah'ın duasından kısa bir süre sonra Ömer İslam dinine girerken¹⁸ Ebû Cehil tam tersi İslam düşmanı olarak hayatını sürdürmüştür¹⁹. Öyle ki, Hz. Peygamber, onu İslam'a ve müslümanlara karşı yaptıklarından dolayı, "ümmetin firavunu" olarak tavsif etmiştir.²⁰ Kur'an da onun zulümlerine pek çok ayetlerle değinmektedir.²¹ Resulullah'ın bu duasına baktığımızda onun risalet görevini yüklediği zamanın psikolojik yansımasını görmekteyiz. Müslümanlar hem azınlıktalar hem de Mekkeli müşrikler tarafından hakaret ve işkenceler görmektedirler. Böylesi bir psikolojik ortamda Allah Resulü İslam dininin bölgede kısa bir sürede yayılması için o dönemin iki önemli insanı olan Hz. Ömer ile Ebû Cehil'in müslüman olmasını Allah'tan istemektedir.

2- Hz. Peygamber'in Beni Devs Kabilesi İçin Yaptığı Dua

Peygamberimiz, Mekke'de insanları İslam dinine çağırdığı zaman Beni Devs²² kabilesinden Tufeyl b. Amr, Hz. Peygamber'e gelerek müslüman olmuş ve ardından da kavmini İslam'a davet etmiştir. Davetine ailesi olumlu karşılık verirken, kabilesi yavaştan almıştır.²³

Bunun üzerine Tufeyl, Resulullah'ın yanına gelmiş, Resulullah'a kavmini şikâyet etmiş ve onlar için beddua etmesini istemiştir. Çünkü kavmi, onun davetine sıcak bakmamıştı. Ancak öncelikle rahmet peygamberi olan Resulullah, ellerini dua için havaya kaldırdığında orada bulunanlar "Devs yandı, işi bitti" demiş, fakat Resulü Ekrem'in duası beklenenin aksine şu şekilde olmuştur:

"Rabbim, Devs'e hidayetini ver ve onları müslüman olarak getir".

Allah Resulü daha sonra Tufeyl'den kavmine dönmesini ve nazik bir şekilde halkını İslamiyet'e davete devam etmesini istemiştir. Tufeyl, kabilesine döndüğünde Ebû Hüreyre'den başkası İslam'ı kabul etmemiştir. Ancak hicretin yedinci yılında Peygamberimiz Hayber'de iken Tufeyl, kabilesinden kendisine tâbi olan 70 veya 80 ev halkıyla birlikte Medine'ye hicret etmiştir.²⁴

17 İbn İshak, *Siyer*, nşr., Muhammed Hamidullah, çev., Sezai Özel, İstanbul 1991, s. 241.

18 Hz. Ömer'in müslüman oluşu konusunda bkz., İbn İshak, s. 239-245.

19 Kapar, agm., X, 117.

20 Kapar, agm., X, 117.

21 Bkz., En'am, 6/108, el-Hicr, 15/90, Alak, 96/9-10.

22 Beni Devs, Kuzey Yemen'de Tihame bölgesinde yaşayan ve Devs b. Udsan soyundan gelen Kahtânîlere mensup bir Arap kabilesidir. Mustafa Fayda, "Devs", DİA, İstanbul 1994, IX, 253.

23 İbn Sa'd, I, 353; Fayda, agm., IX, 253.

24 İbn Sa'd, I, 353; M.Asım Köksal, *İslam Tarihi*, İstanbul 1981, VII, 235-236; Ahmet Önkal, *Resulullah'ın İslam'a Da'vet Metodu*, Konya 1984, s. 220.

B- Hz. Peygamber'in Sıkıntı Anlarında Yaptığı Dua ve Bedduaları

Mekke dönemindeyken Allah Resulü ve müslümanlar pek çok sıkıntılarla karşı karşıya kalmıştır. Sıkıntı anlarında bile Resulullah, Allah'a dua etmekten, yalvarmak ve yakarmaktan başka bir şeye tevessül etmemiştir. Buradan çıkarmamız gereken ibret, zor ve sıkıntılı anlarımızda dahi Allah'a dua etmek, sıkıntıları çıkarıcılarının ıslahını istemektir. Şimdi konuyla ilgili Allah Resulü'nün sıkıntılı anlarında yaptığı dualardan bazılarını görmeye çalışalım.

1- Hz. Peygamber'in Taif Seferinde Yaptığı Dua

Peygamberliğin 10. yılında Ebû Talib'in ölümünden sonra Kureyşliler Resulullah'ın üzerine giderek onu Tâif'e gitmeye zorlamışlardır. Yolculuğun maksadı, İslam davetini Mekke'nin dışına taşımaktır; zira Allah Resulü artık Mekkeli Kureyş'ten ümidini kesmişti. Hz. Peygamber yanına azatlı kölesi Zeyd b. Hârise'yi alarak Şevval ayının son günlerinde Tâif'e gitmiştir. Orada yaklaşık on gün kalan Resulullah, bu şehrin eşrâfına İslam'ı anlatmıştır. Ancak gençlerin davete ilgi duymalarından tedirgin olan Tâif eşrâfı, çocukları da yanlarına alarak Allah Resulünü taş yağmuruna tutmuş, Hz. Peygamber'in her iki ayağı kanlar içinde kalmıştır. Zeyd b. Hârise, Resulullah'ı korumaya çalışmışsa da maruz kaldığı yoğun saldırıları önleyememiştir. Zeyd, Resulullah'a, Mekke'ye geri dönmenin tehlikeli olacağını hatırlatmıştır. Resulullah ise ona, Allah'ın mutlaka kendilerine bir çıkış yolu göstereceğini bildirmiş ve böylece Mekke'ye dönmüşlerdir.²⁵ Resulullah dönüş esnasında Allah'a şöyle dua etmiştir:

“Ey Allah'ım! Kuvvetimin zayıflığını, insanlara karşı koymadaki yetersizliğimi ve varlık gösteremeyişimi sana havale ediyorum. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Sen, bütün mustazafların ve benim de Rabbimsin. Sen, beni kime teslim ediyorsun? Bana kaba ve sert davranan şu yabancılara mı? Ya da bana galip gelme gücünü verdiğin bir düşmanıma mı? Eğer sen bana dargın değilsen, bütün eziyet ve işkenceler bana hiç gelir. Ben karanlıkta aydınlık yaratan ve dünya ile ahiret işlerini düzelteren senin varlığının nuruna sığınıyorum. Senin gazabın ve öfken bana gelmeden önce beni kurtar. Senden başka güç ve kuvvet yoktur.”²⁶

25 İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, Beyrut ty., I, 211-212; Muhammed Ebû Şuhbe, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, Dimaşk 1992, I, 401-405; Ebû'l-A'lâ el-Mevdûdî, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamber'in Hayatı*, çev., Ahmed Asrar, İstanbul 1993, s. 571-577.

26 Şuhbe, I, 402.

2- Resulullah'ın Kureys'in Elebaşılarını Allah'a Şikayet İçin Yaptığı Dua

Mekke döneminde müşriklerin Hz. Peygamber'e ve müslümanlara yaptığı işken-
ce had safhaya ulaşmıştı. İşte bunlardan bir tanesi de bizzat Resulullah'a yapılan şu
olaydır: Bir gün Resulullah Ka'be'de namaz kılıyordu. Etrafında ise, Ebû Cehil ile
ona uyan bir takım Kureys'in ileri gelenleri oturuyorlardı. Ebû Cehil'in işareti ve kış-
kırtması üzerine Ukbe b. Ebî Muayt elinde yeni boğazlanan bir devenin döl dösü ile
gelmiş ve Resulullah secdeye vardığı sırada getirip Resulullah'ın sırtına koymuştur.
Resulullah başını secdeden kaldıramamıştır. Ebû Cehil ile beraberindekiler bu çirkin
olaya gülüşmüşlerdir. O esnada olay yerine Hz. Fatıma gelmiş, pisliği sırtından ala-
rak atmıştır. Resulullah secdeden başını kaldırıp namazını tamamladıktan sonra üç
kere şöyle dua etmiştir:

-“Allah'ım! Kureys'ten şu zümreyi sana havale ediyorum.”

Allah Resulünün bu duasından anladığımız şudur: Resulullah da bir insandır ve
zaman zaman müşriklerin yaptığı terbiyesizlik karşısında onları Allah'a havale etmiş-
tir. Onların seviyesine inip karşılık vermek yerine onlar için Allah'a dua etmiştir. Bu-
radan beddua da anlaşılabilir dua da. Yani Allah Resulü öncelikle onların katlaşmış
olan kalplerinin yumuşamasını istemiş de olabilir; eğer kalpleri yumuşamayacaksa,
aynı tutumlarını sürdüreceklerse o zaman da onların hakkından gelmelerini istemiştir.

Belirtildiğine göre Ebû Cehil, Utbe b. Rebîa, Şeybe b. Rebîa, Ümeyye b. Halef,
Übeyy b. Halef, Şu'be b. Haccâc, Ukbe b. Ebî Muayt diye birer birer adlarını saymış-
tır. Gerçekten de bütün bunlar Bedir'de öldürülmüşlerdir.

II- Hz. Peygamber'in Medine Dönemindeyken Yaptığı Dualardan Örnekler

Allah Resulü'nün Medine'de yaptığı belirtilen dualarına şöyle bir göz attığımız-
da bunların daha çok gazvelerde müslümanlara yardım, düşmanlarının mağlubiyeti,
şehitler ve azılı İslam düşmanlarından kurtulma yönünde olduğunu görmekteyiz.
Şimdi bunlar hakkında bilgi vermeye çalışalım:

A- Resulullah'ın Savaşlarda Yaptığı Dualardan Örnekler

Resulullah Medine'ye hicretten sonra da Mekkeliler tarafından rahat bırakılma-
mıştır. Onlara Medine'de yaşayan yahudiler ve münafıklar da destek vermişlerdir.
Hz. Peygamber sadece bunlara karşı koymakla yetinmemiş, Mekke dışındaki müşrik
kabilelerle de mücadele etmiştir. Bu nedenle Resulullah maruz kaldığı savaşlarda
yaptığı dualarla bazen duygusallığını, bazen dostlarının ihanete uğramaları sonucu
hiddetini beddua şeklinde göstermiş, bazen merhametini, bazen de çaresizliğini ifa-
de etmiştir. Şimdi o dualarından bazı örnekler verelim:

1- Resulullah'ın Bedir Gazvesinde Yardım İçin Yaptığı Dua

Resulullah, Bedir Savaşı'nda sayısal bakımdan az ama iman bakımından güçlü olan ordusuna yönelik Allah'ın yardımını talep maksadıyla bir dua etmiştir. Hz. Ali'nin bildirdiğine göre müslümanlar Bedir'de geceleyin ince ince yağın bir yağmura tutulmuş, kalkan ve ağaçların altlarına siperlenmişler, hepsi de tatlı bir uykuya dalmışlardır. Yalnız Resulullah geceyi ağacın altında hep namaz kılmak ve ağlamakla geçirmiştir. Diğer taraftan da şu şekilde dua etmeyi sürdürmüştür:

“Ya Rabbi, İşte Kureyş! Kibir ve gurur ile geldi. Sana meydan okuyor, peygamberini de yalanlıyor” deyip sonra ellerini kaldırarak duasını şöyle tamamlamıştır:

“Ya Rab! Peygamberlere nusret ahidini²⁷ bana da hususi olarak zafer vaadini yerine getirmeni senden isterim. Allah'ım, eğer sen şu bir avuç Müslüman'ın helak olmasını diliyorsan, sonra sana ibadet eden bulunmayacaktır”.²⁸

Bu duasının arkasından ridası düşünceye kadar ellerini kaldırarak tekrarladı. Ardından zafer muştusunu veren şu âyet nazil oldu:

“(Bedir'deki) bu topluluk yakında muhakkak hezimete uğrayacak ve onlar (Kureyş) arkalarına dönüp gidecekler”.²⁹

Bilindiği üzere Bedir Gazvesi, az sayıda olan müslümanların müşriklerle ilk karşılaşması idi. Bir başka ifadeyle İslamiyet'in yayılışının tarihinin ve kaderinin yazıldığı bir gazveydi. Üstelik de bir grup Müslüman sadece kervanı takip amacıyla Medine'den çıktıklarını belirterek savaşa yanaşmıyorlardı. Bu nedenle Allah Resülü, bu savaştan ancak Allah'ın yardımıyla çıkılacağını aksi halde yok olup gidileceğini biliyordu. Böyle bir durumda da her zaman gerekli olan dua, bu tür durumlarda daha da önem arz ediyordu.

Allah Resülü'nün Bedir Gazvesinde yapmış olduğu bu duadan başka diğer gazvelerde dua yapmadığı gibi bir yanlış anlama olmasın. Resulullah her gazvede Allah'a dua etmiş ve ondan yardımını esirgememesini dilemiştir. Örneğin Huneyn Gazvesinde İslam ordusu hezimete uğrayınca “Allahım! Yardımını indir!” şeklinde dua etmiştir.³⁰ Bir başka rivayette de “Allahım! Eğer sen dilersen bugünden itibaren yeryüzün-

27 Bundan maksat Cenab-ı Allah'ın bütün peygamberlere verdiği zafer va'didir. “Andolsun ki, Peygamber kullarıma söz vermişizdir: Onlar mutlaka zafere ulaşacaklardır. Bizim ordumuz şüphesiz üstün gelecektir.” Saffât, 37/171-173.

28 Zeynüddîn Ahmed ez-Zebîdî, *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarîh Tercemesi*, çev., Kamil Miras, Ankara 1983, X, 146, VIII, 334; Köksal, II, 127, 135-136.

29 Kamer, 54/45.

30 İbn Kesir, IV, 328.

de sana ibadet eden olmaz".³¹ Bununla Allah Resulü eğer Allah'ın yardımı olmazsa artık Mekkelilerin Müslümanların tamamını öldürebileceklerini, yardım etmesi halinde bunun gerçekleşmeyeceğini belirtmektedir.

2- Hz. Peygamber'in Yahudi Şair Ka'b İbnü'l-Eşref'ten Kurtulması İçin Yaptığı Dua

İslam'a, müslümanlara ve Peygamber'e şiiirleriyle hakaret eden şairlerden birisi de yahudi asıllı Ka'b idi. Bedir Gazvesi'nde Mekkelilerin yenilmelerine üzülen Ka'b, bundan sonra İslam'a ve müslümanlara olan saldırısını daha da yoğunlaştırmıştır. Ka'b, bununla da yetinmeyip başta Resulullah olmak üzere pek çok müslümanı şiiirleriyle hicvediyor, hakaret ediyor ve Mekkelî müşrikleri kışkırtıyordu. Ka'b'ın düşmanlığı o kadar ileri gitmişti ki, Resulullah, onun için Allah'a şöyle dua edip yakarmak zorunda kalmıştır:

"Ya Rabbi! Beni Ka'b İbnü'l-Eşref'ten ve onun hicvinden kurtar".³²

Rahmet peygamberi³³ olan Hz. Muhammed, öyle kolay kolay insanlar için beddua bulunmamıştır. Durum öyle gösteriyor ki, Ka'b'ın tahkîr ve düşmanlığı had safhaya ulaşmıştır. Ka'b'ın, Peygamber'i hicvetmek ve saldırmaktan vazgeçmeyip aksine daha da hırçınlaşması üzerine Hz. Peygamber bu sefer "Kim beni Ka'b'tan kurtaracak? Ka'b beni rahatsız etmeye başladı" diyerek artık rahatsızlığını dile getirmiştir. Bilindiği gibi sonunda da öldürülmüştür.³⁴ Bugün de bazen böylesi insanlar vardır. Onlar dürüst davranmak yerine, saldırmayı, hakareti ve aşağılamayı kendilerine şiar edinmişlerdir. Böylesi insanlara karşı yapılacak şey, onları eğer gerekli girişimler sonuç vermemişse Allah'a havale etmektir.

3- Resulullah'ın Uhud Gazvesi'nde Kendisine Zarar Verenler İçin Yaptığı Dua

Uhud Gazvesi'nde Utbe b. Ebî Vakkâs, attığı bir taşla Peygamberimizin mübarek dişlerini kırmış ve alt dudağını yaralamıştı. Abdullah b. Şihâb, alnını yaralarken Abdullah b. Kamie de bir kılıç darbesiyle yanağının elmacığını yaralamıştı. Übeyy b. Halef gibi Kureyş'in azgınları o gün Peygamber'i öldürmek üzere anlaşmışlardı. Resulullah, Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın kardeşi olan Utbe b. Ebi Vakkas'a kısa ama anlamlı şu bedduayı etmiştir:

31 İbn Kesir, IV, 328.

32 İbn Sa'd, II, 33.

33 Algül, "Alemlere Rahmet Hazreti Muhammed", Diyanet İlmî Dergi (Hz. Muhammed Özel Sayı), Ankara 2000, s. 481-494.

34 Taberi, *Tarihu'l-Ümem ve'l-Müluk*, Beyrut 1987, III, 91-95.

“Yılına erişmeyesin!”

Gerçekten de Utbe, aynı yıl içerisinde ölmüştür.³⁵

Resulullah'ın bu duasından şunu rahatlıkla anlayabiliriz ki Allah Resulü de bir insandır. Zaman zaman onun da canı acıyınca kendisine zarar veren şahsı Allah'a havale etmiştir. Ancak burada kişilerin kimlikleri ve gerçekleştirdikleri eylem önem arz etmektedir. Yoksa Resulullah kendisine hakaret eden, saldıran ve söven insanlara karşı sessiz kalmamıştır.

Abdullah b. Ömer'in rivayetine göre Resulullah, yaralanıp, dişinin kırıldığı günün ertesi sabah namazının son rekâtında rükû'dan başını kaldırıp “Allah kendisini öven kişinin övgüsünü işitti. Rabbimiz, övülme yalnız senin hakkındır” dedikten sonra şöyle beddua etti:

“Allah'ım! Filana filana lanet et!”³⁶

Hiz. Peygamber'in lanet etmesini istediği kimseler olarak Safvan b. Ümeyye, Süheyl b. Amr ve Hâris b. Hişam (Ebû Cehil'in kardeşi) olduğu belirtilmektedir.³⁷

4- Resulullah'ın Uhud'da Şehitlerin Defni Sonrası Yaptığı Dua

Uhud Gazvesi bitmiş, müslümanlar şehitlerini defnetmişlerdi. Herkesten daha çok üzülen Hiz. Peygamber o esnada hem şehitlerin yüce mertebelerini, hem de dini değerlerini içeren ifadeler dolu şöyle bir duada bulunmuştur:

“Allahım! Hamd tamamen sana aittir. Allahım! Yaydığın nimeti durduracak, verdiğin şeyi de engelleyecek kimse yoktur. Sapıtığın kimseyi hidayete erdirecek, hidayete erdirdiğin kimseyi de saptıracak kimse yoktur. Uzaklaştırdığını yakınlaştıracak, yakınlaştırdığını da uzaklaştıracak kimse yoktur. Allahım! Senden yok olmayacak kalıcı bir nimet istiyorum. Allahım! Kıyamet gününde güven istiyorum. Şeytanın şerrinden sana sığınırım. Allahım! Bizi müslüman olarak öldür! Allahım! Bize imanı sevdin ve onu kalplerimize süslü göster, bize küfrü, isyanı ve fasıklığı kötü göster! Bizi doğru yolda olanlardan eyle! Allahım! Seni yalanlayan ve doğru yoldan alıkoyan ehli kitabın kâfirlerine azap et! Allahım! Onlara azabını ve musibetini indir! Amin”³⁸

Mesele çok sevdiği ve değer verdiği dostlarını şehit de olsalar kaybetmenin psikolojisi içerisinde Mekkeli müşriklere burada da bedduada bulunmuş, onlara azabı-

35 Zebîdî, X, 200.

36 Zebîdî, X, 201.

37 Zebîdî, X, 202.

38 Vâkidî, *Kitabü'l-Meğazi*, thk., Marsden Jons, Beyrut 1984, I, 314-315.

nı indirmesini istemiştir. Burada şunu belirtmeliyiz ki her duanın sonunda duanın perde arkasını iyi değerlendirmek gerekiyor. Allah Resulü ona göre farklı şekillerde, farklı psikoloji içerisinde dualar etmiştir. Ama yine de hiçbir zaman dualarında aşırı duygusal davranmamıştır.

5- Resulullah'ın Uhud Gazvesi'nde Şehit Düşen Sa'd b. Muaz'ın Ailesine Duası

Uhud Gazvesi bitmişti. Savaş sonrasında Peygamberimiz Sa'd b. Muaz'ın annesi ile karşılaşmıştı. Sa'd'ın annesi Hz. Peygamber'e yaklaşmış ve “Sizi sağ salım gördüm ya artık gerisi önemli değil” demiştir. Resulullah, oğlu Amr b. Muaz'ın şehadetinden dolayı Sa'd'ın annesine taziyede bulunmuş, ardından şöyle demiştir: “Ey Ümmü Sa'd! Ailenizden şehit olan Amr'ın diğer şehitlerle birlikte cennette yoldaş olduklarını müjdelirim. Onlar aynı zamanda ailelerine şefaathçi olacaklardır”. Ümmü Sa'd Allah Resulüne tarihe geçecek şu sözleriyle cevap vermiştir: “Biz razıyız Ey Allah'ın Resulü! Bundan sonra artık kim onların ardından ağlar ki? Ey Allah'ın Resulü! Onlardan geri kalanlara dua edin”. Resulullah da Sa'd'ın ailesi için Allah'a şöyle dua etmiştir:

“Allahım! Sa'd'ın ailesinin kalplerinden hüznü kaldır, musibetleri gider ve geride kalanlarına iyilik ihsan eyle!”³⁹

Allah Resulü'nün bu duası, bugün de taziyelerde dile getirdiğimiz duaların özünü teşkil etmektedir. Hz. Peygamber'in bu duasından anlıyoruz ki, Allah Resulü sosyal ilişkilere ve vefaya özel önem vermektedir. Bizler de sevdiğimiz dostlarımızın yakınlarını kaybettiklerinde taziyede bulunmalı ve onlar için hayır dua etmeliyiz. Bu da duanın sosyolojik boyutunu ortaya koymaktadır.

6- Resulullah'ın Ensar İçin Yaptığı Dua

Ensarın fedakarlığını her fırsatta dile getiren Hz. Peygamber, onları hayırla yad etmiştir. Belirtildiğine göre Resulullah, bir düğünden dönerken Medineli çocukları ve kadınları görünce doğrulup ayağa kalkarak dünyanın en değerli ve makbul insanların ensar olduğunu belirtmiş ve Allah'a dua ederek ensarı ve onların nesillerini bağışlamasını istemiştir.⁴⁰ Buradaki duasında da Allah Resulü vefa örneği sergilemiştir. Kendisine kucak açan ve kendisini canlarından çok seven ensara karşı da Allah Resulü, onları insanlık var olduğu sürece müslümanların hayırla yâd etmelerini sağlayan bir duada bulunmuştur.

Zeyd b. Erkam'ın rivayetine göre ensar, Resulullah'a gelerek: “Ya Resulallah, her peygamberin kendi sünnetine uyan ashabı vardır. Biz de bütün kanaatimizle sana uy-

39 Vâkidî, I, 316.

40 Hüseyin Algül, “Ensar”, DİA., İstanbul 1995, XI, 252.

muşuzdur. Allah'a dua buyursanız da bizim çocuklarımızı ve torunlarımızı bizim yolumuzda kılsa” demişler, Resulullah da bunun üzerine onların dileklerine karşılık şu duayı etmiştir:

“Allah'ım, ensarın zürriyetlerini kendilerine itaatli kıl”.⁴¹ Bir başka rivayette de şu şekilde dua ettiği belirtilmektedir: “Allah'ım ensarı bağışla! Ensarın çocuklarını ve torunlarını bağışla!”⁴²

7- Resulullah'ın Ebû Eyyûb el-Ensârî İçin Yaptığı Dua

Hayber Gazvesi sonucunda bilindiği üzere Resulullah Safiyye bnt. Huyey b. Ahtab ile evlenmişti. Ensardan Ebû Eyyûb el-Ensârî, Hz. Peygamber'in çadırının önünde sabaha kadar nöbet tutmuş, Allah Resülü'ne muhafızlık görevi yapmıştı. Sabah Resulullah uyandığında Ebû Eyyûb'u çadırının önünde nöbet tutar bir vaziyette görünce şöyle demiştir: “Hayırdır! Ey Ebû Eyyûb! Sabaha kadar neden bekledin ki? Ebû Eyyûb da şöyle cevap vermiştir: “Yâ Resulallah! Bu kadından (Safiyye'yi kastediyor) endişe ettim. Çünkü sen bu kadının babasını, kocasını ve yakınlarını öldürdün.”⁴³ Ben de onun sana zarar vermesinden korktum ve bunun için de nöbet tuttum.” dedi. Bunun üzerine Resulullah Ebû Eyyûb için şöyle dua etmiştir:

“Allahım! Beni sabaha kadar koruyan Ebû Eyyûb'u da sen koru!”⁴⁴

8- Hz. Peygamber'in Recî' ve Bi'ri Maûne Olayını Gerçekleştirenlere Yaptığı Beddua

Hicretin 4.yılında Adel ve Kâre kabilesinden bir heyet Resulullah'a gelerek kendilerinin müslüman olduklarını belirtmişlerdir. Ardından “Ya Resulallah! İslam, kabilemiz içinde yayılmaya başladı. Ashabından bazıları bizimle birlikte gönder de, onlar bize dini iyice anlatsınlar, Kur'an okutsunlar ve İslam'ı öğretsinler” diye istekte bulunmuşlardır. Hz. Peygamber de onların isteklerini kabul etmiş ve sayıları altı ile on arasında değişen bir heyet göndermiştir. Bunlar Mekke ile Asfân arasında Huzeyl kabilesine ait bir kuyunun başına vardıklarında Recî' denilen mevkide ihanete uğramışlardır. Müslümanlar kendilerinden oldukça kalabalık olan insanlara karşı mukâvemet göstermişlerse de sonuçta şehit düşmüşlerdir.⁴⁵

41 *Sahih-i Buhari, Tecrid-i Sarih*, X, 12.

42 Müslim, *Fezailü's-Sahabe*, 172.

43 Aslında burada Resulullah'ın başkumandan olmasından dolayı “sen öldürdün” diyor. Yoksa gerçekte öldürenler Resulullah değil diğer müslümanlardır.

44 İbn Hişam, *es-Sîretin-Nebeviyye*, thk., İbrahim el-Ebyârî, Beyrut 2005, s. 878-879; Ünal Kılıç, *Ebû Eyyûb el-Ensârî*, Ankara 2008, s. 67.

45 Geniş bilgi için bkz., Vâkidî, I, 354-362; İbn Sa'd, II, 55; Taberi, II, 77; Köksal, IV, 14-32.

Yine aynı yılda aynı maksatla Âmir b. Sa'saa kabilesi reisi Ebû Berâ Âmir b. Malik Hz. Peygamber'i ziyaret etmiş, İslam hakkında bilgiler edinmişti. Müslüman olmamasına rağmen Resulullah'tan kabilesine İslam'ı anlatacak bazı kimseleri göndermesini talep etmişti. Resulullah, Rec'i olayından çekindiği için bu sefer daha dikkatli davranmak zorunda kalmıştır. Dolayısıyla gönderilecek davetçilerin hayatlarından endişelendiği için Ebû Berâ'dan bu yöndeki endişesini gidermesini istemiştir. Ebû Berâ, bunun üzerine onlara eman verdiğini ifade etmiştir. Ebû Berâ'nın kabilesinin içindeki nüfuzuna güvendiği için Hz. Peygamber, sayıları kırk ile yetmiş arasında olduğu belirtilen çoğu ensardan olan ve Kur'an'ı iyi bilen, ashab-ı suffe halkından davetçiler göndermiştir. Bunlar, Benû Âmir sınırları içerisinde Bi'ri Maûne denilen yere vardıklarında Haram b. Milhân'ı, Amr b. Tufeyl'e göndererek Peygamberimizin mektubunu ona iletmiştir. Âmir, mektuba bakmadan Haram'ı öldürtmüş, kendisine komşu olan diğer kabilelere de haber göndererek toplanmalarını istemiştir. Bu arada Haram'ın dönüşünün gecikmesi üzerine diğer arkadaşları da Âmir'in yanına gitmişler, ancak Amr b. Ümeyye hariç hepsi şehit edilmiştir.⁴⁶

Hz. Peygamber, aynı yılda bu iki korkunç olayın meydana gelmesinden oldukça üzüntü duymuştur. Çünkü bu insanlar masum, karşı tarafın isteği üzerine gönderilmiş savunmasız insanlardı. İşte bu yüzden Resulullah'ın, Bi'ri Maûne olayının olduğu günün ertesi sabah namazında birinci rekâttan sonra, ikinci rekâtın rükûundan doğrulduğu zaman şöyle beddua ettiği belirtilmektedir:

“Ey Allah'ım! Mudar kabilelerini şiddetle yok et! Ey Allah'ım! Onların yıllarını, Yusuf Peygamber'in kıtlık yılları gibi çetin yap, dünyayı başlarına dar getir! Ey Allah'ım! Lihyan oğullarını, Adel, Kare, Zi'b, Rı'l, Zekvân ve Usayya kabilelerini sana havale ediyorum! Çünkü onlar, Allah'a ve Resulüne âsî oldular. Allahım! Lihyan, Adel ve Kâre kabilelerini sana havale ediyorum. Allahım! Velid b. Velid, Seleme b. Hişam ve Ayyâş b. Ebî Rebâ ve müminlerden mustazafları sen kurtar!”⁴⁷

Resulullah'ın bu duaya beş vakit namazlarında bir ay devam ettiği, arkasında bulunan cemaatin de “âmin” dediği belirtilmektedir.⁴⁸ Kur'an'ın ifadesi⁴⁹ ve Resulullah'ın beyanıyla da sabit olduğu gibi⁵⁰ rahmet peygamberi olarak gönderilen Hz. Mu-

46 Geniş bilgi için bkz., Vâkidî, I, 346-353; İbn Hişam, III, 152-156; İbn Sa'd, II, 51-54; İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, Beyrut 1966, IV, 73-75; Köksal, IV, 33-57; Önkâl, “Bi'ri Maune”, DİA., İstanbul 1992, VI, 195-196; M. J. Kister, “Bi'rîmaûne Seferi”, çev., Ünal Kılıç -Ali Aksu, İstem Dergisi, Konya 2003, cilt:1, sayı:1, s. 183-201.

47 Vâkidî, I, 350.

48 Köksal, IV, 43.

49 Enbiya, 21/107.

50 Müslim, Fezail, 126.

hammed'in -Taif yolculuğunda gördüğümüz üzere- kendisine ve ashabına yöneltilen birçok haksızlık ve tecavüz karşısında bedduaya tevessül etmediği halde Bi'ri Ma'ûne hadisesi sebebiyle bedduada bulunması dikkat çekicidir. Söz konusu olayda savaş maksadıyla değil, tamamen insanî ve ahlakî mülahazalarla gönderilen seçkin ve kalabalık bir irşat heyetinin, hem de kendileri için can güvenliği verildiği halde, genel ahlak kurallarına ve Araplar arasında son derece önemli kabul edilen geleneklere aykırı olarak savunmasız bir şekilde öldürülmesi, Hz. Peygamber'i fazlasıyla infiale sevk etmiş olmalıdır."⁵¹

Peygamberimiz'in bu duasının Allah tarafından kabul gördüğünü görmekteyiz. Çünkü Bedrü'l-Mev'id Seferi⁵² münasebetiyle Kureyş lideri Ebû Süfyan da bunu itiraf etmek zorunda kamıştır. O yılda yağışlar kesilmiş, sular çekilmiş, yeşillikler, otlar kavrulup kurumuş, sefere çıkmaktan gözlerini yıldırın sert bir yıl olmuştur.⁵³

9- Hz. Peygamber'in Ahzab'a Yaptığı Beddua

Henek Gazvesi'ne Ahzab Gazvesi de denildiği malumdur. Çünkü bu savaşa pek çok grup (hizip) katılmıştı. O günde müslümanlar gerçekten çok sıkıntılı anlar yaşamışlardı. Uhud Gazvesi'nde umduklarını bulamayan İslam düşmanları, bu kez Henek Gazvesi ile amaçlarına ulaşmak istiyorlardı. Yani müslümanları mağlup etmek ve İslam'ın hâkimiyetine son vermek arzusunda idiler.

İbn Kesir, "Peygamber'in Ahzab'a Beddua Etmesi" başlığını verdiği⁵⁴ konuda şu bilgileri vermektedir: "Hz. Peygamber, henek mescidine geldi ve abasını indirdi. Kalkıp kalkıp ellerini semaya uzatarak müşriklere beddua etti, namaz kılmadı. Ardından tekrar gelip onlara beddua etti ve namaz kıldı."⁵⁵ Yine İbn Kesir, konuyla ilgili olarak şöyle demektedir: "Resulullah, Henek Gazvesi'ne katılan müşrik topluluklarına şöyle beddua etmiştir:

"Ey Kitabı indiren, hesabı çabuk gören Allahım! Ahzabı hezimete uğrat. Allah'ım, onları yenilgiye uğrat ve onlara sarsıntı ver." Bir başka rivayette de "Allahım, onları hezimete uğrat ve onlara karşı bize yardım et."⁵⁶ şeklinde dua ettiği belirtilmektedir.

51 Önkal, agm., VI, 196.

52 İbn Sa'd, II, 59-61.

53 Köksal, IV, 43.

54 İbn Kesir, III, 111 vd.

55 İbn Kesir, aynı yer.

56 İbn Kesir, aynı yer.

10- Resulullah'ın Mekke'ye Habersizce Varması İçin Yaptığı Dua

Allah Resulü, savaş olmaması ve fazla kan dökülmemesi için, Mekke'nin kutsiyetine yakışır bir vaziyette Mekke'nin fethini amaçlıyordu. Bu nedenle gizliliğe çok önem verdi. Öncelikle bunun için gereken önlemleri aldı. Ama yine de doğabilecek bir zafiyetten dolayı savaş hazırlığı bilgisinin Mekke'lilere ulaşmaması için Allah'a dua etmiştir. Diğer dua örneklerinde olduğu gibi bu duasında da önce tedbirin alınması, ardından dua edilmesi örneği âşikardır. Resulullah, Mekke'nin fethi öncesinde Mekke'ye habersizce varabilmek için Allah'a şöyle dua etmiştir:

“Ey Allah'ım! Yurtlarına ansızın varıp kavuşuncaya kadar Kureyşlilerin casus ve habercilerini tut, görmez ve işitmez kıl! Kureyşlilerin gözlerini bağla! Beni, aniden görsün ve işitsinler!”⁵⁷

Buradan Allah Resulü'nün her dönemde kutsal bir şehir olan Mekke'ye ve insanlara verdiği değeri bir kez daha anlıyoruz. O hiçbir zaman insanları öldürmekten haz duyan bir lider olmamıştır. Kendisini memleketinden çıkararak halkına karşı kin besleyen ve intikam almak isteyen bir lider olmamıştır.

11- Resulullah'ın Huneyn Gazvesinde Şeybe b. Osman'ın Müslüman Olması İçin Yaptığı Dua

Huneyn Gazvesi esnasında Hz. Peygamber'in duası ile müslüman olan Şeybe b. Osman, kendisinin İslam'a girmesi olayını şöyle anlatmaktadır: “Huneyn günü Resulullah ile beraber savaşa katılmışım. Bu katılışım, müslüman olduğum veya Peygamber'i kabullendiğim için falan değil, sadece Hevâzin'in Kureyş'e karşı asker toplaması ve savaş açması zoruma gitmişti. Muharebe esnasında Resulullah ile beraber bulunurken dedim ki: “Ya Resulallah, ben siyah-beyaz atlar görüyorum!” Resulullah: “Şeybe! Müslümanların yardımına gelen bu atları ancak kâfirler görür.” buyurmuş, sonra elini sırtıma vurmuş ve şöyle dua etmiştir: “Ya Rabbi! Şeybe'ye hidayet ver!”

Hz. Peygamber, mübarek ellerini ikinci ve üçüncü defa sırtıma vurup aynı şekilde dua etmiştir. Üçüncüsünde elini sırtımdan kaldırdığı zaman yeryüzünde bana ondan daha sevimli bir başka şey daha yoktu.”⁵⁸

Şeybe'nin müslüman olmasıyla ilgili bir başka rivayet ise şöyledir: “Abduddar oğullarından olan Şeybe, çeşitli gazvelerde yakın akrabalarının müslümanlar tarafın-

57 Vâkidî, II, 796; Köksal, VIII, 188-189; Ünal Kılıç, *Mekke'nin Fethi*, İstanbul 2009, s. 55.

58 İbn Seyyidünnâs, *Üyûnü'l-Eser fî Fünûni'l-Meğâzî ve's-Şemâil ve's-Siyer*, thk., Muhammed Mutu vd., Beyrut 1996, II, 257-258; İbn Kesir, IV, 333; Önkâl, s. 220.

dan öldürüldüğünü hatırlayınca, bunun intikamını almak için harekete geçmişti. Hz. Peygamber'e kılıcını çekip vuracağı bir esnada birden Resulullah ile aralarında bir ışık parlamıştır. Şeybe, bu alevin kendisini mahvetmesi korkusundan dolayı eliyle gözlerini kapayıp geri geri kaçmaya yeltenmiş, tam bu esnada Resulullah, ona dönerek yanına çağırılmış ve onun için şu şekilde dua etmiştir: “Ya Rabbi, Şeybe'den şeytanı uzaklaştır.”

Artık Resulullah onun için en sevimli kimse olmuştur.⁵⁹ Hz. Peygamber'in Şeybe örneğinde olduğu gibi diğer sahâbîler için de dua ettiği bilinmektedir.⁶⁰

12- Hz. Peygamber'in Taif Halkına Yaptığı Dua

Huneyn Gazvesi'nde müttefik kabilelerin ordusu yenildikten sonra Sakîf kabilesi de memleketleri olan Taif'e sığınmışlardı. Hevâzin kabilesinin reisi olan Mâlik b. Avf da buradaydı. Taif, bilindiği gibi eski bir kale ile çevrili idi. Resulü Ekrem esirlerle birlikte ganimet mallarını Cîrâne⁶¹ mevkiinde Abbâd b. Bişr komutasında bıraktıktan sonra Taif'e hareket etmiştir. Taif muhasarası yaklaşık yirmi gün kadar sürmüştür. Mancınıkların kullanılmasına rağmen sağlamlığından dolayı kale ele geçirilememiştir. Resulullah da tekrar Cîrâne'ye dönmüştür. Taif halkı bir yıl sonra Resulullah'a bir heyet göndererek müslüman olmuştur. İşte bu muhasaranın uzaması esnasında sahabelerden bazıları Resulullah'a gelerek “Ya Resulallah! Sakîf oğullarına beddua etseniz!” demişlerdir. Bunun üzerine tıpkı yukarıda verdiğimiz Devs kabilesi için yaptığı duaya benzer bir dua etmiştir: “Ya Rabbi! Sakif'e doğruyu göster de onları bizim camiamıza getir.”⁶²

Gerçekten çok sürmemiş, bir sene sonra Taifliler gönderdikleri bir heyetle İslam dinini kabul ettiklerini Resulullah'a bildirmişlerdir.⁶³ Ancak buradan sadece Resulullah'ın bu duasından dolayı Taiflilerin Müslüman olduklarını söylersek duanın özüne uygun olmaz. Burada Taiflilerin Müslüman olmamak için direndiklerini ancak kendilerinden başka bölgedeki kabilelerin İslamiyet'i kabul etmelerinden dolayı başka çarelerinin olmadığını da belirtmemiz gerekir. Yoksa sadece Resulullah'ın onlar için dua etmesi sonucu Müslüman olmalarını söylersek doğru olmaz. Ama Allah Resulü'nün duası da bir temenni olmuştur.

59 İbn Kesir, IV, 333; Önkâl, s. 221.

60 Bunun örnekleri için bkz., Kandahlevî, Age., IV, 102-116.

61 Cirane, Mekke ile Taif arasında bulunan Cirane, İslam Tarihinde Hz. Peygamber'in ganimetleri taksimi esnasında çıkan olaylar sebebiyle meşhur olmuştur. Önkâl, “Cirane”, DİA., İstanbul 1993, VI-II, 25.

62 İbn Kesir, IV, 350.

63 ez-Zebîdî, X, 335; Önkâl, s. 220.

Sonuç

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Hz. Peygamber, barışta, savaşta her yerde yaratanına karşı kulluk vazifesi olan duayı yerine getirmiştir. İnsanların karanlıktan aydınlığa çıkması, hidayete ulaşmaları için Allah'a yalvarmıştır. Yukarıda verdiğimiz örneklerden de anlaşılacağı gibi Hz. Peygamber, kesinlikle şahsî bir olay için beddua etmemiştir. Bunun nedeni, İslam ahlakında af ve ihsana adaletten daha çok önem verilmesidir. Nitekim “Bir kötülüğün karşılığı, onun dengi bir kötülüktür. Yine de bir kimse bağışlar ve böylece iyilik yolunu tutarsa artık onu ödüllendirmek Allah'a düşer.”⁶⁴ mealindeki âyet ve âyetler, bağışlamanın üstünlüğünü açıkça göstermektedir. İşte rahmet peygamberi olan ve ahlakını Kur'an'dan alan Hz. Muhammed de mümkün merteye beddua etmemeye, özellikle şahsı için özen göstermiştir. Temelde Hz. Peygamber'in genellikle İslamiyet'e direnenlere beddua etmek yerine, onların hidayete ermeleri için dua ettiğini söyleyebiliriz. Yukarıda vermeye çalıştığımız örnekler de bunun birer delilidir. Özellikle Taif'te karşılaştığı çirkin saldırı karşısında yaptığı dua, bunun en güzel örneğidir. Ancak yine aynı Peygamber'in ashabına yapılan ihanete de duyarsız kalmadığını, zaman zaman beddua ettiğini müşahede etmekteyiz.

64 eş-Şura, 42/40.